

EL LLENGUATGE

Tothom

1/11/1977

La paraula —el pronom— tothom és una creació pròpia i característica del català. (Es bo de comparar tothom amb hom, aquest altre pronom, de què convé, certament, no abusar, però que resulta d'una utilitat impagable.) El Diccionari Fabra defineix el significat del pronom tothom dient, simplement, «tota la gent», i l'il·lustra amb l'exemple Tothom ho sap.

Cal no confondre l'ús de tothom i de tots, encara que potser s'hauria de reconèixer que és possible una certa indiferència en els respectius camps de significació o, si més no, en els casos d'aplicació concreta. Tothom, com hem dit, és un pronom que vol dir «tota la gent» i tots és una forma adjectiva que significa «totes les persones de què es tracta». Tothom, doncs, té un significat més genèric, més ampli, i tots representa un conjunt o una suma d'individualitats, que sovint comprèn qui parla. Per això, semblen ben justificades algunes crítiques que s'han fet de l'ús repetit de l'adjectiu tots —en lloc de tothom— en eslògans i frases aparegudes en cartells de campanyes de promoció de diversa mena, com ara «Tots hi han de contribuir» o «Cal l'aportació de tots» en lloc de Tothom hi ha de contribuir i Cal l'aportació de tothom. És clar que el significat de tothom comporta, també, malgrat el seu caràcter ampli i genèric, una certa limitació implícita: tota la gent (del nostre ambient, de la nostra ciutat, del nostre país), però el sentit que es vol donar a frases com les que hem transcrit més aviat rebutja el caràcter restrictiu que comporta l'adjectiu tots (aquells de què es tracta o nosaltres). Tot i admetent la validesa de l'ús de tots en alguns d'aquests casos, seria ben enraonat d'advocar per la preferència que ha de mereixer una forma com tothom, tan genuïna i peculiar i ahora tan popular i tan viva, i de la qual, per tant, resulta desencertat de prescindir en textos breus i lapidaris, detingudament pensats i amb els mots triats, com aquells a què ens hem referit.

Les formes concurrents, o equivalents, de tothom són tot el món i tot deu, d'ús molt més limitat, la primera, potser, pel seu origen hiperbòlic i la segona perquè és exclusiva del llenguatge familiar, encara que no té el caràcter irreverent que algú li atribueix.

ALBERT JANE